

Emne:

Oversigt over politiske og offentlig-organisatoriske effekter af EDB

Problemstilling og synsvinkler:

Opstilling af en typologi for mulige effekter af informationsteknologi i det politiske liv og den offentlige sektor samt syntese af hidtil foreliggende empiriske - udenlandske - undersøgelser med henblik på at dokumentere virkningerne.

Den opstillede typologi indeholder for det første to typer af »analyseobjekter«:

1. Det enkelte menneske (f.eks. politikerrollen, vælgerne)
2. Kollektivet (f.eks. politisk parti, en kommune)

For det andet er der fire »effektområder«:

1. Kapacitet. Dvs. hvordan den enkelte enhed tackler sine omgivelser. Aspekter herunder er bl.a. informationsmagt, effektivitet og målrealisering.
2. Samspil (interaktioner). Vigtige delområder er samspillet mellem politiske aktører (f.eks. politisk deltagelse, forholdet mellem politikere og embedsmænd), centralisering-decentralisering og kontrol (herunder overvågningsproblematikken).
3. Tænkemåder. Vil edb påvirke eller forme politiske aktørers kognitive og holdningsmæssige tænkemåde, f.eks. hvordan borgerne opfatter politik og hvordan politikere handler (om beslutninger eksempelvis træffes ud fra beregninger henh. vurderinger).
4. Værdifordeling. Delaspekter herunder er bl.a. magtfordeling og privatlivets fred. Efter gennemgang af en lang række empiriske undersøgelser, resumerer forfatteren bl.a., at
 - edb har medført en væsentlig kapacitetsforøgelse hvad angår informationsmagt. Effektiviteten er øget mere end målrealiseringen. Der har kun været en meget begrænset effekt på styring og centralisering. Den politiske beslutningsproces synes ironisk nok at vanskeliggøres af avanceret edb-anvendelse og store datamængder.
 - der formodentlig er en påvirkning af politiske tænkemåder, men det empiriske belæg herfor er ikke stærkt.
 - magtfordelingen (endnu) ikke synes påvirket i en retning, så ressourcetsvage grupper er i stand til at vinde mere indflydelse.

Konklusion og evt. forslag:

- 1) Informationsteknologien har ændret politik og administration i mangfoldige henseender, men ikke påvirket de centrale strukturer og magtrelationer, snarere forstærket det eksisterende mønster.
- 2) Videreudvikling af teknologien og den kumulative effekt af edb-anvendelse vil dog kunne ændre billedet radikalt.
- 3) Antallet af empiriske undersøgelser er begrænset, og den periode, der kan undersøges, er af gode grunde kort. Der er store huller i vores viden, og behovet for yderligere forskning understreges.

(3)

Bibliografiske data:

Pedersen, Torben Mark
»Servicesamfundet«
Fremtidsorientering nr. 2, 1988 (s. 8-13).

Emne:

Er service- og informationsfundet en ny fase i samfundsudviklingen, som bryder afgørende med industrisamfundet?

Problemstilling og synsvinkler:

Væksten i servicesektoren, herunder informationsarbejdet, er i makrosociologiske teorier taget som udtryk for, at samfundet er på vej ind i en helt ny fase, som også betyder en helt ny samfundsstruktur. Er det korrekt?

Forfatteren opregner en række »myter« om servicesamfundet, som herefter belyses med statistiske og historiske oplysninger, bl.a. vedrørende beskæftigelsesfordeling mellem hovedsektorerne i økonomien og forbrugsudviklingen for henholdsvis varer og tjenester. Der argumenteres for, at den øgede beskæftigelse i serviceerhvervene hovedsagelig skyldes væksten i den offentlige sektor. Den private servicebeskæftigelse er kun vokset ganske svagt, og stigningen kan især henføres til øget service for de vareproducerende erhverv, ikke forbrugerservice. En del af den voksende offentlige beskæftigelse må også ses som bidragende til en stigning i serviceindholdet i de materielle produkter, f.eks. delvis uddannelse og infrastruktur. I øvrigt er servicesektoren ikke noget post-industrielt fænomen, men har allerede eksisteret før industrialismen.